

DOI: 10.31319/2709-2879.2022iss2(5).271096pp75-84
УДК 657.47

Хмелюк А.В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та обліку, Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське
ORCID ID: 0000-0001-7367-4928
e-mail: dstukhmelyuk@gmail.com

Шахова М.О., здобувач другого (магістерського) рівня
Дніпровський державний технічний університет
e-mail: ShahovaM@gmail.com

Khmelyuk Alona, PhD in Economist, Associate Professor, Department of Finance and Accounting
Dniprovsky State Technical University, Kamianske
ORCID ID: 0000-0001-7367-4928
e-mail: dstukhmelyuk@gmail.com
Shahova Marie, applicant of the second (master's) level
Dniprovsky State Technical University, Kamianske
e-mail: ShahovaM@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ Й АНАЛІЗУ В УПРАВЛІННІ ВИСОКОЛІКВІДНИМИ АКТИВАМИ ВЕЛИКИХ ПІДПРИЄМСТВ

ORGANIZATION OF ACCOUNTING AND ANALYSIS IN THE MANAGEMENT OF HIGHLY LIQUID ASSETS OF LARGE ENTERPRISES

У роботі здійснено теоретичне обґрунтування теоретико-методичних підходів обліково-аналітичного відображення високоліквідних активів. За матеріалами достовірної бухгалтерської звітності великого хімічного підприємства визначені основні принципи організації обліку та облікову політику АТ «ДНІПРОАЗОТ». Охарактеризована форма обліку (автоматизована) та регістри обліку. Формування облікових записів щодо обліку активів дозволило встановити рух активів та їх перетворення із середньо ліквідних активів на високоліквідні активи. Так, за матеріалами регістрів обліку сформовані журнали господарських операцій за грудень 2020 року. Встановлено основні етапи обліково-аналітичного відображення руху активів (середньо ліквідних) на підприємстві. Зокрема представлено відображення формування в обліку готової хімічної продукції: апріорним етапом такого формування є списання виробничих запасів у виробництві, попередньо оприбуткувавши їх як придбані у постачальників. Структурно-логічна схема облікового процесу дозволила об'єктивно сформулювати та оцінити перетворення активів із виробничих витрат до певної кондиції у вигляді готової продукції на рахунок 261 та прослідкувати момент формування високоліквідних активів. В процесі формування журналу господарських операцій з реалізації готової продукції визначено принципи формування в обліку дебіторської заборгованості та перетворення її в високоліквідний актив у вигляді надходження грошового потоку.

В роботі здійснено дослідження оцінки динамічних змін грошових потоків за даними фінансової звітності хімічного підприємства. Охарактеризовані надходження та витрачання грошових потоків (високоліквідних активів) за період 2018-2020 роки. Доведено доцільність здійснення аналізу динамічних та структурних змін руху грошових потоків. Оцінено динаміка та структура витрачання грошових потоків. Встановлені певні закономірності щодо ефективності грошових потоків на великому хімічному підприємстві. Так, здійснено аналітичні висновки щодо ліквідності та платоспроможності грошових потоків за різними видами діяльності: операційної, фінансової, інвестиційної. Обґрунтовано певне припущення щодо методики аналізу грошових потоків (високоліквідних активів) та доведено необхідність її удосконалення.

Ключові слова: велике підприємство; високоліквідні активи; грошові потоки; активи; регістри обліку; ліквідність; платоспроможність.

The work provides a theoretical justification of the theoretical and methodological approaches to the accounting and analytical display of highly liquid assets. Based on the materials of reliable accounting reports of a large chemical enterprise, the basic principles of accounting organization and accounting policy of JSC "DNIPROAZOT" were determined. The accounting form (automated) and accounting registers are characterized. The formation of accounts for accounting of assets made it possible to establish the movement of assets and their transformation from medium liquid assets to highly liquid assets. Thus, journals of economic transactions for December 2020 were created based on the materials of the accounting registers. The main stages of the accounting and analytical display of the movement of assets (medium liquid) at the enterprise have been established. In particular, the reflection of the formation in the accounting of finished chemical products is presented: the a priori stage of such formation is the write-off of production stocks in production, having previously recorded them as purchased from suppliers. The structural and logical scheme of the accounting process made it possible to objectively form and evaluate the transformation of assets from production costs to a certain condition in the form of finished products on account 261 and to follow the moment of formation of highly liquid assets. In the process of forming a journal of business operations for the sale of finished products, the principles of forming accounts receivable and turning it into a highly liquid asset in the form of cash flow are determined.

In the work, a study of the assessment of dynamic changes in cash flows based on the financial statements of a chemical enterprise was carried out. Characterized receipts and expenditures of cash flows (highly liquid assets) for the period 2018-2020. The expediency of the analysis of dynamic and structural changes in cash flows has been proven. The dynamics and structure of spending cash flows were evaluated. Certain regularities have been established regarding the efficiency of cash flows at a large chemical enterprise. Thus, analytical conclusions were made regarding the liquidity and solvency of cash flows for various types of activities: operational, financial, and investment. A certain assumption regarding the methodology of cash flow analysis (highly liquid assets) is substantiated and the need for its improvement is proven.

Keywords: *a large enterprise; highly liquid assets; cash flows; assets; accounting registers; liquidity; solvency.*

JEL classification: *L41, L49*

Постановка проблеми. У відповідності з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] передбачені межі функціонування бухгалтерського обліку. Так, статтею 3 встановлено мету бухгалтерського обліку та фінансової звітності акцентуючи її на формування повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів [1]. Крім того, даним нормативним актом визначено, що бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку для будь-якого підприємства [1]. Безумовно, облік є первинним інформаційним елементом господарської операції, але лише у випадку її обов'язкового та достовірного відображення. Крім того, відображення господарської операції починається в момент її виникнення, а потім шляхом накопичення за звітними періодами (місяцями, кварталами, роком) формується фінансова звітність. Тобто обліково-аналітичне відображення надходження або вибуття певного активу проходить певний процес перетворення від моменту виникнення до моменту попадання у фінансову звітність та формування певного управлінського рішення.

Як відомо, утворення і діяльність певного суб'єкта господарювання передбачає наявність активів, які мають бути контрольованими з боку підприємства та приносити в майбутньому певні економічні вигоди [1]. Поділ активів за ступенем ліквідності на високоліквідні, середньо ліквідні та низько ліквідні є умовним за ознакою часу та функціональним призначенням. Так, придбана сировина і матеріали, тобто виробничі запаси є середньо ліквідними активами – далі використання їх у виробництві продукції, виготовлення готової продукції та її реалізація трансформує такі активи у високоліквідні – це надходження грошових коштів за реалізовану продукцію. Звичайно, не всі виробничі запаси (середньо

ліквідні активи) пройдуть процес перетворення до високоліквідних активів та принесуть певний грошовий потік. Частина активів (запасів) отримають статус нерелевантних витрат.

Таким чином, виникає певна необхідність щодо розробки алгоритму здійснення поточного аналізу грошових потоків підприємства на основі обліково-аналітичної трансформації активів, особливо в умовах нестабільності (війна та післявоєнний період), що підтверджує актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематикою обліку й аналізу грошових потоків займаються багато вітчизняних та світових вчених, серед них такі як М. Баканов, С. Барнгольц, В. Белобородова, Г. Савицька, А.Шеремет, М.Чумаченко, але питанням щодо обліково-аналітичного відображення формування високоліквідних активів та здійснення аналізу грошових потоків є недостатньо вивченими та розробленими.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розроблення теоретико-методичних підходів щодо удосконалення обліково-аналітичного відображення формування високоліквідних активів та здійснення аналізу грошових потоків великих промислових підприємств для оптимального інформаційного підтримування процесу управління діяльністю підприємства за достовірними даними АТ «ДНПРОАЗОТ».

Виклад основного матеріалу дослідження. Організація бухгалтерського обліку ПАТ «ДНПРОАЗОТ» здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99р. №996-XIV [1]. Згідно даного закону, затверджених національних положень бухгалтерського обліку, з метою забезпечення єдиних принципів і методів ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, на підприємстві видається Наказ про облікову політику підприємства й організацію бухгалтерського обліку, у якому віддані вказівки про ведення облікової політики на підприємстві. Насамперед, вони стосуються застосування робочого плану рахунків. Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві покладено на бухгалтерську службу на чолі з головним бухгалтером, а відповідність працівників бухгалтерської служби за ведення бухгалтерського обліку регулюється посадовими інструкціями.

На досліджуваному підприємстві бухгалтерський облік здійснюють в програмному комплексі «Баланс підприємства» на базі типової конфігурації «1С:Підприємство 8.2 Бухгалтерський облік для України», використовуючи прикладні комп'ютерні програми: облік продажу готової продукції, робіт, послуг; заробітна плата і управління персоналом; управління матеріальними ресурсами; облік касових операцій і розрахунків з підзвітними особами. Тому, з метою оцінки облікового відображення активів розглянемо методику обліку дослідивши бухгалтерські регістри.

Отже, на підприємстві ПАТ «ДНПРОАЗОТ» для відображення операцій з обліку виробничих запасів, продукції та товарів використовують Журнал-ордер і Відомість по рахунку 2010 «Сировина й матеріали», Журнал-ордер по балансовим рахункам 3611, 3614, 3621, Журнал-ордер і Відомість по рахунку 6310 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками». Зауважимо, що прямі матеріальні витрати займають найбільшу питому вагу у загальному обсязі витрат – 93,4 %. Найбільшу частку матеріальних витрат, майже 90%, складає природний газ, який є сировиною для виробництва аміаку. Використовуючи дані Журналів-ордерів та відомостей до нього складемо Журнал реєстрації господарських операцій за грудень 2020 року (табл.1).

На наступному етапі обліку відбувається процес утворення із середньо ліквідних активів – високоліквідних у вигляді виручки від реалізації продукції, тобто певного грошового потоку (табл.2).

Отже, сальдо на кінець періоду за рахунком 3611 є залишком дебіторської заборгованості (обсяг середньо ліквідного активу), і лише після надходження коштів від покупців перетворить обсяг даного активу в високоліквідний актив. Як свідчать дані Журналу - ордеру на підприємство надійшла готівка за реалізацію активів, яка склала 97% від сальдо дебетового обороту за рахунком 3611.

Таблиця 1. Журнал реєстрації господарських операцій з виробництва продукції

Зміст господарських операцій	Бухгалтерські записи		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
1. Сальдо на початок місяця за рахунком “Запаси”	2010	X	238810
2. Внутрішнє переміщення виробничих запасів зі складу підприємства у склад цеху	2010	2010	26110
3. Оприбуткована сировина й матеріали від постачальника	2010	6310	22340
4. Списані сировина й матеріали:			
- для виробництва продукції	234	2010	37250
- для обслуговування виробництва	91	2010	22210
- для загальногосподарських потреб	92	2010	7240
5. Сальдо на кінець місяця	2010	-	227270
6. Сальдо на початок місяця за рахунком “Виробництво”	230	-	52793520
7. Списані напівфабрикати власного виробництва на виробництво продукції	230	232	6728021
8. Списані витрати центральної лабораторії (ЦЛЮ), виробничо-господарського цеху (ВГЦ), відділу технічного контролю (ВТК)	230	238	7287772
9. Розподілені між об’єктами витрат загальновиробничі витрати	230	91	8257017
10. Списані витрати поточного ремонту	235	234	47431
11. Сальдо на кінець місяця	230	-	48509641
12. Сальдо на початок місяця за рахунком “Готова продукція”	261	-	89808280
13. Списана готова продукція зі складу ОПЗ на склад підприємства	261	26	250321321
14. Сальдо на кінець місяця	261	-	95333780
15. Списана сума нерозподілених загальновиробничих витрат	9010	91	5547811
16. Списана собівартість реалізованої готової продукції (не бартер), яка знаходилася на складі ОПЗ	9010	261	28861440
17. Списані витрати непромислового призначення на собівартість реалізованих робіт, послуг	9030	236	5702
18. Списані витрати воєнізованої газорятівальної служби (ВГСО), ВПЧ на собівартість реалізованих робіт, послуг	9030	237	234582
19. Списані витрати ЦЛЮ, ВГЦ, ВТК на с/в реалізованих робіт	9030	238	5800
20. Списані витрати поточного ремонту на загальновиробничі	91	234	21567451
21. Списані витрати ВГСО, ВПЧ, які були використані для загальногосподарських потреб	92	237	5107960

Джерело: розрахунки авторів за даними Журналу-ордеру

Таблиця 2. Журнал реєстрації господарських операцій з реалізації готової продукції за грудень 2020 р. ПАТ “ДНПРОАЗОТ”

Зміст господарських операцій	Бухгалтерські записи		Сума, грн
	Д-т	К-т	
1	2	3	4
1. Сальдо на початок місяця	3611	-	1428955814,33
2. Відображено дохід від реалізації готової продукції	3611	7010	158582615,67
3. Відображена сума податкового зобов’язання з ПДВ	7010	6430	26430435,945
4. Відображені розрахунки за тепло	3611	6837	12831540
5. Відображено дохід від реалізації робіт і послуг	3611	703	2236627,29

Продовження таблиці 2

1	2	3	4
6. Відображена сума податкового зобов'язання з ПДВ	703	6430	372771,215
7. Відображено дохід від реалізації інших оборотних активів (електроенергія)	3611	712	1783840
8. Відображена сума податкового зобов'язання з ПДВ	712	6430	297310
9. Відображено дохід від операційної оренди активів	3611	713	542760
10. Відображена сума податкового зобов'язання з ПДВ	713	6430	90460
11. Здійснено залік заборгованості за авансами отриманими	6811	3611	63067080
12. Відображено залік заборгованості з вітчизняними постачальниками	6319	3611	16300091
13. Списано за рахунок резерву частка поточної дебіторської заборгованості, яка була визнана безнадійною	38	3611	7471480
14. Сальдо на кінець місяця	3611	-	1401380085,26
15. Сальдо на початок місяця	3614	-	1830620
16. Відображено дохід за з/д тариф	3614	7014	660091
17. Відображено залік заборгованості за з/д тариф	6811	3614	901632
18. Відображено залік заборгованості за з/д тариф з постачальниками	6319	3614	423030
19. Списана за рахунок резерву частка заборгованості за з/д тариф	38	3614	151680
20. Сальдо на кінець місяця	3614	-	1014370
21. Сальдо на початок місяця	3621	-	94905521
22. Відвантажена продукція іноземному постачальнику	3621	7010	178645520
23. Проведено розрахунок за відвантажену продукцію	6812	3621	100203560
24. Сальдо на кінець місяця	3621	-	173347481

Джерело: розрахунки авторів за даними Журналу-ордеру

Наступний етап дослідження передбачає оцінку динамічних змін грошових потоків за даними фінансової звітності хімічного підприємства. Відразу зауважимо, що облікова інформація, що формує фінансову звітність, зокрема і Звіт про рух грошових коштів [2] утворюється накопичувально-сальдовим підсумком за інтервал – рік.

Оцінку динамічних змін грошових потоків за їх видом у розрізі діяльності: операційної; фінансової та інвестиційної здійснимо за даними Звіту про рух коштів АТ «ДНПРОАЗОТ» за період 2018-2020 роки [2] (табл.3).

Оцінка динамічних змін грошових потоків свідчить про зменшення інтенсивності позитивної динаміки за період 2018-2020 роки. Але, безумовно позитивним аспектом є суттєве збільшення чистого руху грошових коштів від операційної діяльності. Так, в 2020 році в порівнянні з попереднім роком чистий рух коштів від операційної діяльності збільшився на 110,23%, а в 2019 році в порівнянні з попереднім роком обсяг потоку від операційної діяльності знизився на 54,96%. Безумовно така ситуація свідчить про ефективне перетворення активів підприємства в високоліквідні в 2020 році.

Таблиця 3. Динаміка грошових коштів АТ «ДНПРОАЗОТ»

Показники	2018 рік	2019 рік	Відхилення		2020 рік	Відхилення	
			тис. грн	%		тис. грн	%
Залишок грошових коштів на початок року	20062	48956	28894	144,02	52977	4021	8,21
Чистий рух коштів від операційної діяльності	318910	143650	-175260	-54,96	302000	158350	110,23
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-100478	-55292	45186	-44,97	-71097	-15805	28,58
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	-189607	-85551	104056	-54,88	-2173	83378	-97,46
Чистий рух коштів за звітний період	28825	2807	-26018	-90,26	228730	225923	8048,56
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	69	1214	1145	1659,42	-133	-1347	-110,96
Залишок грошових коштів на кінець року	48956	52977	4021	8,21	281574	228597	431,50

Джерело: розрахунки авторів за даними фінансової звітності [2]

Оцінка динамічних змін грошових потоків свідчить про зменшення інтенсивності позитивної динаміки за період 2018-2020 роки. Але, безумовно позитивним аспектом є суттєве збільшення чистого руху грошових коштів від операційної діяльності. Так, в 2020 році в порівнянні з попереднім роком чистий рух коштів від операційної діяльності збільшився на 110,23%, а в 2019 році в порівнянні з попереднім роком обсяг потоку від операційної діяльності знизився на 54,96%. Безумовно така ситуація свідчить про ефективне перетворення активів підприємства в високоліквідні в 2020 році.

Динаміка чистого руху грошових потоків від інвестиційної та фінансової діяльності є негативною та свідчить про певне скорочення діяльності хімічного підприємства щодо провадження інвестиційної та фінансової діяльності. Тому на наступному етапі аналізу здійснимо аналіз надходжень грошових коштів (рис. 1).

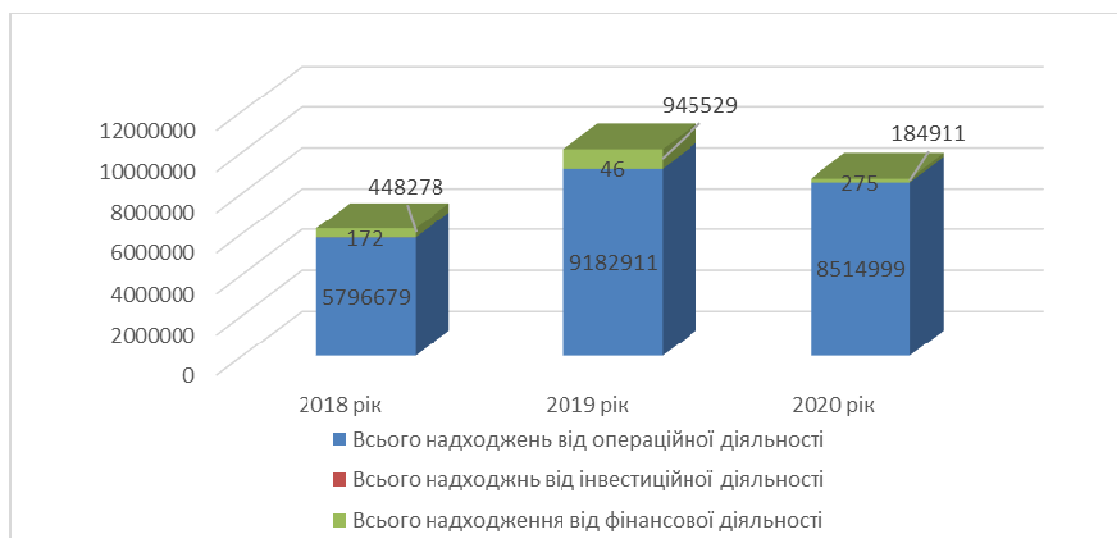


Рис. 1. Динамічні зміни структури надходження грошових коштів підприємства
Джерело: розрахунки авторів за даними фінансової звітності [2]

Таким чином, маємо, що надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) мають негативні показники в порівнянні з минулими роками в 2019 році та 2018 році: збільшився потік надходження коштів на 2651751 тис. грн, а у 2020 році в порівнянні з 2019 роком зменшилися на 1673493 тис. грн. Тому загальні надходження від операційної діяльності в 2020 році мають від'ємне значення і складають -1673493 тис грн. Але цільове фінансування та інші надходження мають позитивні показники. Цільове фінансування у 2020 році збільшилося на 72 тис. грн, інші надходження на 543717 тис грн. Загальна кількість грошових коштів, що надійшли у 2019 році в порівнянні з минулим роком зросли на 3883357 тис. грн, але у 2020 році в порівнянні з 2019 роком зменшилися на 1428301 тис. грн, що пов'язано зі зменшенням надходжень від основної діяльності підприємства (від реалізації продукції). Аналіз витрат грошових коштів представлено в табл. 4.

Таблиця 4. Витрати грошових коштів АТ «ДНПРОАЗОТ» за 2018-2020 рр.

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютна зміна, ланцюгова тис. грн.	
				2019 рік	2020 рік
На оплату товарів (робіт, послуг)	4203684	7644311	6155677	3440627	-1488634
Оплату праці	263052	359740	387250	96688	27510
На відрахування на соціальні заходи	105596	204470	150562	98874	-53908
На сплату податків і зборів	257599	176659	197647	-80940	20988
Інші витрачання	50754	431142	788180	380388	357038
Всього витрачання на операційну діяльність	5477769	9039261	8212999	3561492	-826262
На придбання фінансових інвестицій	125	220	0	95	-220
На придбання необоротні активів	100353	55118	71372	-45235	16254
Всього витрачання на інвестиційну діяльність	100650	55338	71372	-45312	16034
Погашення позик	479211	958110	184911	478899	-773199
Виплата дивідентів	0	0	0	0	0
Всього вирачання на фінансову діяльність	637885	1031080	187084	393195	-843996
Всього витрачено коштів	6216304	10125679	8471455	3909375	-1654224

Джерело: розрахунки авторів за даними фінансової звітності [2]

Оцінка динамічних змін витрат високоліквідних активів свідчить про їх скорочення в 2020 році за всіма видами витрачання коштів хімічним підприємством. Абсолютна зміна грошових коштів у 2020 році в порівнянні з 2019 роком зменшилась на 1654224 тис. грн. а на операційну діяльність обсяг витрачання грошових коштів зменшився на 826262 тис. грн.

Як відомо, ефективність використання грошових потоків характеризує показник ліквідності (табл. 5) [3].

Коефіцієнт ефективності грошового потоку в досліджуваному періоді визначає результативність управлінських рішень щодо грошових потоків, їх вплив на стан фінансової рівноваги. Коефіцієнт ефективності сукупного потоку грошових коштів АТ «ДНПРОАЗОТ» у 2018 році є позитивним і складає 0,005. У 2019 році склав 0,0003 і зменшився на 0,004. У 2020

році коефіцієнт ефективності сукупного грошового потоку є найвищим і склав 0,027, що збільшився на 0,027.

Це свідчить про стабільну діяльність підприємства, показники додатні, що вказує на неефективне використання грошових потоків. Оцінка ефективності грошових потоків за показником ліквідності інтерпретується як позитивною у випадку значення коефіцієнта ліквідності більше 1 [3].

Протягом 2018-2020 рр. на підприємстві АТ «ДНІПРОАЗОТ», значення коефіцієнта ліквідності грошових потоків було вище одиниці.

Таблиця 5. Коефіцієнти грошового потоку АТ «ДНІПРОАЗОТ» за 2018-2020 рр.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютна зміна, ланцюгова тис. грн.	
				2019 рік	2020 рік
1. Притік грошових коштів всього	6245129	10128486	8700185	3883357	-1428301
2. Відтік грошових коштів, всього	6216304	10125679	8471455	3909375	-1654224
3. Коефіцієнт ефективності сукупного потоку грошових коштів	0,005	0,0003	0,027	-0,004	0,027
4. Коефіцієнт забезпеченості грошовими коштами, всього	1,008	1,005	1,033	-0,003	0,028
5. Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	1,005	1,000	1,027	-0,004	0,027
6. Коефіцієнт ліквідності операційного грошового потоку	1,140	1,016	1,037	-0,124	0,021
7. Коефіцієнт ліквідності інвестиційного грошового потоку	0,002	0,001	0,004	-0,001	0,003
8. Коефіцієнт ліквідності фінансового грошового потоку	0,703	0,917	0,988	0,214	0,071
9. Середній залишок грошових коштів	10031,5	24478,5	26489	14447	2011
10. Поточні зобов'язання	1561247	942480	839847	-618767	-102633
11. Коефіцієнт абсолютної платоспроможності (р.9/р.10)	0,006	0,026	0,032	0,020	0,006

Джерело: розрахунки авторів за даними фінансової звітності [2]

Так, у 2018 році значення коефіцієнта ліквідності сукупного грошового потоку становило 1,005 - це означає ріст залишку грошових коштів на кінець аналізованого періоду. У 2019 році значення цього коефіцієнта є дещо нижчим, однак дорівнює одиниці (тобто в межах рекомендованих значень). У 2020 року ліквідність грошового потоку зросла і складає 1,027, що загалом свідчить про здатність підприємства покривати витрати.

Ліквідність операційного грошового потоку у 2018 році була найвищою у досліджуваному періоді та склала 1,140, що є позитивним але в 2019 році значення показника є дещо нижчим та складає 1,016, що менше на 0,124, а у 2020 році динаміка коефіцієнта покращилась та збільшилась на 0,021 одиниць. Коефіцієнт ліквідності інвестиційного грошового у 2020 року значно збільшився і склав 0,004, але є нижчим за одиницю. А значення коефіцієнта ліквідності фінансового грошового потоку впродовж 2018-2020 роки збільшується щорічно. У 2020 році показник склав 0,988 і збільшився на 0,071 в порівнянні з попереднім роком.

Коефіцієнт абсолютної платоспроможності хімічного підприємства протягом 2018 - 2020 рр. свідчить про занадто низькі значення. У 2018 році складає 0,006, у 2019 році 0,026, що збільшився на 0,020, у 2020 році 0,032, що збільшився на 0,006. Оптимальні значення цього показника становить приблизно 0,2–0,5 [3]. На досліджуваному підприємстві слід підвищувати рівень платоспроможності. Так як, нами встановлено, що грошових коштів недостатньо для негайного погашення всіх поточних зобов'язань. Адже чим більша величина коефіцієнта абсолютної ліквідності, тим вища гарантія погашення боргів.

Дійшли висновку, що на виробничому підприємстві, в тому числі і досліджуваному, щоб досягнути максимальної ефективності використання високоліквідних активів, необхідно постійно проводити аналіз грошових потоків підприємства, для виявлення місць їх незбалансованості.

Висновки. Вивчення питань щодо розроблення теоретико-методичних підходів обліково-аналітичного відображення формування високоліквідних активів та здійснення аналізу грошових потоків великого хімічного підприємства дало змогу окреслити основні етапи їх формування та функціонування. Так, вивчивши основні принципи організації обліку та облікову політику АТ «ДНІПРОАЗОТ» встановлено методика відображення господарських операцій щодо обліку активів підприємства. Зокрема, використання Журналів-ордерів до рахунків активів (готової продукції, дебіторської заборгованості) надало змогу прослідкувати рух активів та їх певне перетворення з середньо ліквідних на високоліквідні активи.

В результаті дослідження обліково-аналітичного відображення руху активів на великому підприємстві встановлена певна невідповідність між первинними регістрами обліку та формування показників фінансової звітності, зокрема Звіту про рух грошових коштів. Така невідповідність зумовлена часовим інтервалом: облікове відображення активів є поточним, а формування показників фінансової звітності відбувається з використанням сальдового накопичувального методу.

Результативним та завершальним етапом проведеного дослідження є оцінка динамічних змін та ефективності використання грошових потоків (високоліквідних активів). Результатами здійсненого аналізу руху грошових потоків є певні висновки щодо динамічних змін та порівнянність окремих показників у відповідності з нормативними, рекомендованими значеннями.

Враховуючи певні закономірності встановлені нами є певні сумніви щодо повної достовірності результатів такого аналізу. В першу чергу, вважаємо, що оцінка грошових потоків, їх динамічних змін не може в цілому аналізувати діяльність виробничого підприємства. Певні висновки щодо руху грошових потоків залежать від моменту (в часі) перетворення середньо ліквідних активів в високоліквідні.

Враховуючи встановлені закономірності щодо формування високоліквідних активів вважаємо, що методичні підходи аналізу руху грошових потоків потребують подальшого вдосконалення для одержання більш об'єктивної та достовірної інформації щодо ефективності використання високоліквідних активів.

Список використаної літератури

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України №996-XIV URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/show/996-14> (дата звернення: 26.09.2022).
2. Офіційний сайт ПАТ «ДніпроАзот» URL:<http://www.azot.com.ua/uk> (дата звернення: 26.09.2022).
3. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2002. 360с.
4. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. Минск: ООО «Новое знание», 2000. 688 с.
5. Хмелюк А.В., Гук О.К. Аналіз майна та джерел його утворення хімічного підприємства ПАТ «ДНІПРОАЗОТ». Світ економічної науки: матеріали міжн. наук.-практ. інтернет-конф. Тернопіль, 2021. Вип. 66. С. 56-61.

6. Хмелюк А.В., Романова С.В. Оцінка ділової активності хімічного підприємства ПАТ «ДніпроАзот». Світ економічної науки: матеріали міжн. наук.-практ. інтернет-конф. Тернопіль, 2018. Вип. 9, част.1. С.109-112.
7. Хмелюк А.В., Лобашова А. Аналіз грошових коштів великого підприємства. Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення. Випуск 73. Тернопіль. 2022. С. 102-106.
8. Вандер Вил Р., Палий В. Управленческий учет с элементами финансового учета: уч. пособ. М.: ИНФРА-М, 1997. 480 с.
9. Цал-Цалко Ю.С., Мороз Ю.Ю., Цегельник Н.І. Управлінський облік: навч. посіб. Житомир: Рута, 2015. 632 с.
10. Гадзевич О.І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств: навч. посіб. К.: Кондор, 2004. 180с.

References

- [1] The Law of Ukraine On Accounting and Financial Reporting in Ukraine (1999) dated 16.07.1999, No.996. Kyiv: Rada. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/show/996-14> (accessed 26 September 2022).
- [2] The official website of PJSC "DniproAzot" (2022) Available at: <http://www.azot.com.ua/uk> (accessed 26 September 2022).
- [3] Tsal-Tsalko Yu.S. (2002) *Finansova zvitnist pidpriemstva ta yii analiz* [Financial reporting of the enterprise and its analysis]. Kyiv: TsUL. (in Ukrainian).
- [4] Savitskaya G.V. (2000) *Analiz hozyaystvennoy deyatel'nosti predpriyatiya* [Analysis of the economic activity of the enterprise]. Minsk: ООО «Novoe znanie». (in Russian)
- [5] Khmeliuk A.V., Huk O.K. (2021) Analiz maina ta dzherel yoho utvorennia khimichnoho pidpriemstva PAT «DNIPROAZOT» [Analysis of property and sources of its formation of the chemical enterprise PJSC "DNIPROAZOT"]. *Svit ekonomichnoi nauky: materialy mizhn. nauk.-prakt. internet-konf.* Ternopil, no. 66, pp. 56-61. Ternopil.
- [6] Khmeliuk A.V., Romanova S.V. (2018) Otsinka dilovoi aktyvnosti khimichnoho pidpriemstva PAT «DniproAzot» [Assessment of business activity of the chemical enterprise DniproAzot PJSC]. *Svit ekonomichnoi nauky: materialy mizhn. nauk.-prakt. internet-konf.* Ternopil, no. 9 (1), pp.109-112.
- [7] Khmeliuk A.V., Lobashova A. (2022) Analiz hroshovykh koshtiv velykoho pidpriemstva [Assessment of business activity of the chemical enterprise DniproAzot PJSC]. *Informatsiine suspilstvo: tekhnolohichni, ekonomichni ta tekhnichni aspekty stanovlenni.*, no. 73, pp. 102-106.
- [8] Vander Vil R., Paliy V. (1997) *Upravlencheskiy uchet s elementami finansovogo ucheta* [Management accounting with elements of financial accounting]. М.: ИНФРА-М. (in Russian)
- [9] Tsal-Tsalko Yu.S., Moroz Yu.Iu., Tsehelnik N.I. (2015) *Upravlinskyi oblik* [Managerial Accounting]. Zhytomyr: Ruta. (in Ukrainian)
- [10] Hadzevych O.I. (2004) *Osnovy ekonomichnoho analizu i diahnostryky finansovo-hospodarskoi diialnosti pidpriemstv* [Basics of economic analysis and diagnosis of financial and economic activity of enterprises]. К.: Kondor. (in Ukrainian)